

Usługi weterynaryjne na rzecz podmiotów prowadzących działalność w zakresie wykorzystywania zwierząt do celów naukowych lub edukacyjnych

Teresa Malinowska

z Katedry Higieny Żywności i Ochrony Zdrowia Publicznego Wydziału Medycyny Weterynaryjnej w Warszawie

Prowadzenie działalności polegającej na hodowli, dostarczaniu lub wykorzystywaniu zwierząt w procedurach do celów naukowych lub edukacyjnych wymaga uprzedniego wpisu do rejestru, odpowiednio, hodowców, dostawców lub użytkowników, prowadzonego przez ministra właściwego do spraw nauki (1). Podstawą wpisu do rejestru jest decyzja administracyjna właściwego miejscowo powiatowego lekarza weterynarii stwierdzająca spełnienie wymagań do prowadzenia

danego rodzaju działalności, wydawana na wniosek zainteresowanego podmiotu (1, 2). W składanym wniosku podmiot zamierzający prowadzić działalność jest obowiązany wskazać imię i nazwisko lekarza weterynarii, z którym zawarł umowę o świadczenie w ośrodku usług weterynaryjnych, co zgodnie art. 27 ust. 2 pkt 2 w związku z art. 23 ustawy jest jednym z niezbędnych wymagań warunkujących uzyskanie przedmiotowej decyzji (1).

O ile obowiązek zapewnienia opieki weterynaryjnej zwierzętom wykorzystywanym do celów naukowych lub edukacyjnych jest bezdyskusyjny i w pełni uzasadniony, o tyle jego gwarancja w formie zawarcia umowy z lekarzem weterynarii przed uzyskaniem uprawnień do prowadzenia przedmiotowej działalności, czyli na etapie zamiaru, pozostaje co najmniej dyskusyjna. Złożenie wniosku o stwierdzenie wymagań niezbędnych do prowadzenia danego rodzaju działalności nie jest równoznaczne z uzyskaniem pozytywnej decyzji. Pozytywna decyzja powiatowego lekarza weterynarii jest warunkowana spełnianiem wielu wymagań określonych w przepisach prawnych w odniesieniu do danego rodzaju działalności, w tym np. z zakresu techniczno-organizacyjnego, których spełnienie w przypadku odmownej decyzji może skutkować zmianą zamiaru wnioskodawcy lub odsunąć w odległym czasie realizację zamiaru. Ponadto, zgodnie z przepisem art. 23 Ustawy o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych, odsyłającym do jej art. 17 ust. 1,

umowę z lekarzem weterynarii o świadczenie w ośrodku usług weterynaryjnych jest obowiązany zawrzeć podmiot prowadzący działalność, a nie zamierzającą ją prowadzić.

Odwołanie się w tej kwestii do postanowień art. 20 i 25 dyrektywy, której postanowienia są przejmowane ustawą, także nie uzasadnia obowiązku zawarcia umowy z lekarzem weterynarii na etapie zamiaru prowadzenia działalności w zakresie wykorzystywania zwierząt do celów naukowych lub edukacyjnych (3). Artykuł 25 dyrektywy wprowadza zobowiązanie państwa członkowskie do zapewnienia, aby każdy hodowca, dostawca i użytkownik miał do dyspozycji wyznaczonego lekarza weterynarii mającego wiedzę specjalistyczną w zakresie medycyny zwierząt laboratoryjnych lub, jeżeli jest to właściwsze, eksperta posiadającego stosowne kwalifikacje, pełniącego obowiązki doradcze w zakresie dobrostanu i leczenia zwierząt, a art. 20 ust. 2 dyrektywy stanowi, że w pozwoleniu, odpowiadającym decyzji powiatowego lekarza weterynarii, określa się między innymi osobę lub osoby, o których mowa w art. 25. Wystarczającą zatem regulacją krajową w tej kwestii jest obowiązek hodowców, dostawców i użytkowników prowadzących działalność, ustanowiony w przepisie art. 23 i sankcjonowany przepisem art. 69 ust. 1 pkt 4 Ustawy o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych. Natomiast na etapie zamiaru prowadzenia działalności i wnioskowania o stwierdzenie spełnienia wymagań niezbędnych do jej prowadzenia w zupełności wystarczające byłoby wskazanie we wniosku lekarza weterynarii, z którym podmiot, po uzyskaniu pozytywnej decyzji lub wpisu do właściwego rejestru, zamierza nawiązać umowę o świadczenie w ośrodku usług weterynaryjnych.

Umowa o świadczenie usług jest instytucją prawa cywilnego. Kodeks cywilny w art. 750 stanowi, że do umów o świadczenie usług, które nie są regulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy art. 734–751 k.c. o zleceniu (4).

W odniesieniu do umowy o świadczenie usług weterynaryjnych, o której mowa w art. 23 Ustawy o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych, zostały określone strony umowy, miejsce świadczenia usług oraz ogólnie wskazany przedmiot umowy.

Stronami przedmiotowej umowy jest podmiot prowadzący działalność w zakresie wykorzystywania zwierząt do celów naukowych lub edukacyjnych oraz lekarz weterynarii.

Podmiotem prowadzącym działalność w zakresie wykorzystywania zwierząt do celów naukowych lub edukacyjnych jest hodowca, dostawca lub użytkownik

tych zwierząt, zdefiniowany w art. 2 ust. 1 pkt 9–11 ustawy (1).

W odniesieniu do lekarza weterynarii, z którym ma być zawarta umowa o świadczenie w ośrodku usług weterynaryjnych, Ustawa o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych nie określa żadnych szczególnych cech ani specjalnych wymagań czy ograniczeń. Jednakże, zgodnie z Ustawą o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych, do wykonywania zawodu lekarza weterynarii, a świadczenie usług weterynaryjnych niewątpliwie jest wykonywaniem takiego zawodu, bezwzględnie wymagane jest posiadanie nie tylko tytułu zawodowego potwierdzonego dyplomem, ale także prawa wykonywania zawodu i członkostwo w okręgowej izbie lekarsko-weterynaryjnej (5). Te dwa atrybuty są niezbędne i wystarczające na poziomie ustawowym do wykonywania zawodu lekarza weterynarii, niezależnie, w jakim zakresie, jakiej formie organizacyjnej i na jakiej podstawie go wykonuje. Zatem, zgodnie z przepisem art. 23 Ustawy o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych przy uwzględnieniu przepisów Ustawy o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych stroną umowy o świadczenie w ośrodku usług weterynaryjnych może być lekarz weterynarii posiadający prawo wykonywania zawodu i członkostwo w okręgowej izbie lekarsko-weterynaryjnej. Niemniej potrzeby hodowców, dostawców lub użytkowników mogą być znacząco różne, w zależności od rodzaju, charakteru i rozmiaru działalności. W konsekwencji konkretny podmiot prowadzący tego rodzaju działalność może dodatkowo wymagać od lekarza weterynarii, z którym zamierza nawiązać umowę o świadczenie w ośrodku usług weterynaryjnych, np. określonego rodzaju, zakresu, poziomu wiedzy specjalistycznej lub specjalizacji w zakresie patologii zwierząt laboratoryjnych albo chorób określonych gatunków zwierząt, lub określonego doświadczenia w opiece weterynaryjnej nad zwierzętami wykorzystywanymi do celów naukowych bądź edukacyjnych itp.

Miejscem świadczenia usług weterynaryjnych, wskazanym w przepisie art. 23 Ustawy o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych, jest ośrodek zdefiniowany w jej art. 2 ust. 1 pkt 8 jako budynek, tymczasowy obiekt budowlany lub miejsce, w którym są utrzymywane zwierzęta przeznaczone do wykorzystywania bądź wykorzystywane w procedurze lub których tkanki albo narządy mają zostać wykorzystane do celów, w których dozwolone jest wykonywanie procedur (1). Zastrzeżenie co do świadczenia usług weterynaryjnych w ośrodku

hodowcy, dostawcy lub użytkownika wynika zarówno ze specyfiki i przeznaczenia zwierząt utrzymywanych w ośrodku, jak też specyfiki działalności znacznie różniącej się od chowu, hodowli bądź utrzymywania zwierząt w celach innych niż naukowe lub edukacyjne.

Przedmiotem umowy zawieranej między podmiotem prowadzącym działalność w zakresie wykorzystywania zwierząt do celów naukowych lub edukacyjnych a lekarzem weterynarii są usługi weterynaryjne w rozumieniu Ustawy o zakładach leczniczych dla zwierząt. Usługą weterynaryjną, w rozumieniu tej ustawy, jest czynność mająca na celu zachowanie, ratowanie lub poprawę zdrowia zwierząt i ich produktywności, polegająca w szczególności na badaniu stanu zdrowia zwierząt, rozpoznawaniu, zapobieganiu i zwalczaniu chorób zwierząt, leczeniu zwierząt, udzielaniu porad i konsultacji, pielęgnacji zwierząt, wydawaniu opinii i orzeczeń, wykonywaniu czynności związanych z określeniem zdolności rozrodczych zwierząt i ich zaburzeń oraz biotechnologia rozrodu (6).

Zakres pojęcia usług weterynaryjnych w rozumieniu Ustawy o zakładach leczniczych dla zwierząt jest znacznie węższy od pojęcia wykonywanie zawodu w rozumieniu Ustawy o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych. Wykonywanie zawodu polegające na ochronie zdrowia zwierząt oraz weterynaryjnej ochronie zdrowia publicznego i środowiska, obok czynności pokrywających się z czynnościami zdefiniowanymi w Ustawie o zakładach leczniczych dla zwierząt jako usługi weterynaryjne, obejmuje także czynności zastrzeżone do kompetencji organów Inspekcji Weterynaryjnej oraz pracę na stanowiskach wymagających kwalifikacji lekarza weterynarii, określonych odrębnymi ustawami.

Czy zatem wykonywanie zawodu polegające na świadczeniu usług weterynaryjnych, zdefiniowanych w Ustawie o zakładach leczniczych dla zwierząt, jest ograniczone prawnie do ich świadczenia przez uprawnionego do wykonywania zawodu lekarza weterynarii, wyłącznie gdy prowadzi on zakład leczniczy dla zwierząt lub jest zatrudniony w takim zakładzie?

Zakład leczniczy dla zwierząt, zgodnie z przepisem art. 1 ust. 1 Ustawy o zakładach leczniczych dla zwierząt, jest placówką utworzoną w celu świadczenia usług weterynaryjnych, wyposażoną w środki majątkowe dostosowane do zakresu świadczonych usług. Przepisy prawne zamieszczone w przedmiotowej ustawie odnoszą się wyłącznie do zakładów leczniczych dla zwierząt, w szczególności regulują ich tworzenie i organizację (art. 5–15), ewidencję (art. 16–23) oraz zasady świadczenia usług weterynaryjnych, także poza

siedzibą zakładu, ale tylko przez zakłady lecznicze dla zwierząt, w tym w „ramach ich działalności” przez lekarzy weterynarii oraz w ściśle określonym zakresie przez techników weterynarii, co jednoznacznie wynika z przepisów art. 24–29 w związku z art. 2 ust. 2 ustawy.

Przepisy Ustawy o zakładach leczniczych dla zwierząt oraz Ustawy o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych nie zastrzegają wyłączności świadczenia usług weterynaryjnych przez zakłady lecznicze dla zwierząt lub przez lekarzy weterynarii prowadzących takie zakłady bądź zatrudnionych w takich zakładach. Nie regulują także świadczenia usług weterynaryjnych przez uprawnionych do wykonywania zawodu lekarzy weterynarii, nieprowadzących zakładu leczniczego dla zwierząt lub niezatrudnionych w takim zakładzie. Nie ma zatem przeszkód prawnych do zawarcia umowy o świadczenie w ośrodku usług weterynaryjnych

z lekarzem weterynarii uprawnionym do wykonywania zawodu, nieprowadzącym zakładu leczniczego dla zwierząt lub niezatrudnionym w takim zakładzie. Prawo nie stoi także na przeszkodzie do zawarcia umowy o świadczenie w ośrodku usług weterynaryjnych z lekarzem weterynarii prowadzącym zakład leczniczy dla zwierząt lub zatrudnionym w takim zakładzie. Przepisy Ustawy o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych nie zastrzegają, że ośrodek, w którym lekarz weterynarii świadczy usługi weterynaryjne, jest jego jedynym miejscem pracy. Zatem umowa o świadczenie w ośrodku usług weterynaryjnych może być zawarta również z lekarzem weterynarii dodatkowo zatrudnionym w innym zakresie w strukturach organizacyjnych podmiotu prowadzącego działalność w zakresie wykorzystywania zwierząt do celów naukowych lub edukacyjnych bądź wykonującym zawód lekarza weterynarii

w innych instytucjach albo miejscu, o ile nie pozostaje to w konflikcie interesów.

Piśmiennictwo

1. Ustawa z 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 266).
2. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 14 grudnia 2016 r. w sprawie minimalnych wymagań, jakie powinien spełniać ośrodek oraz minimalnych wymagań w zakresie opieki nad zwierzętami utrzymywanymi w ośrodku (Dz.U. z 2016 r. poz. 2139).
3. Dyrektywa PEiR 2010/63/UE z 22 września 2010 r. w sprawie ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych (Dz. Urz. UE L 276 z 20.10.2010, str. 33).
4. Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. z 2017 r. poz. 459).
5. Ustawa z 21 grudnia 1990 r. o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1479).
6. Ustawa z 18 grudnia 2003 r. o zakładach leczniczych dla zwierząt (Dz.U. z 2017 r. poz. 188).

Dr hab. Teresa Malinowska, ul. Nowoursynowska 159, 02-776 Warszawa